

จัดเก็บองค์ความรู้การออกแบบลวดลายเครื่องประดับ
เพื่อสร้าง พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่

คำนำ

การจัดเก็บองค์ความรู้เพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ มีรายละเอียดการจัดเก็บองค์ความรู้ทั้งหมด 4 ขั้นตอนด้วยกันคือ

ขั้นตอนที่ 1 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อซ่อม พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ กรณี
ชิ้นงานเดิมอยู่

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อสร้าง พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์วัสดุ เทคนิคเชิงช่างเพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่

ขั้นตอนที่ 4 การจัดสร้างชิ้นงานเครื่องประดับเพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อสร้าง พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ เป็นอีก
ขั้นตอนการจัดเก็บองค์ความรู้เพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ โดยเริ่มจากการกำหนด
คุณสมบัติผู้ออกแบบกำหนดรูปแบบขั้นตอนการออกแบบลวดลายเครื่องประดับ การศึกษารูปแบบ
ศิลปกรรมพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ โดยการศึกษารูปแบบชิ้นงานพระพุทธรูปทรงเครื่องในด้าน
ความงามศิลปกรรมไทยตามยุคสมัยและรูปแบบพระพุทธรูปในสมัยต่างๆ นำแนวคิดจากการศึกษามา
การออกแบบลวดลายเครื่องประดับการส่งให้ผู้ประเมินตามแบบประเมินที่สร้างขึ้นมาตรวจสอบ
คุณภาพชิ้นงานการออกแบบลวดลายเครื่องประดับ

ผู้จัดทำจึงหวังไว้เป็นอย่างยิ่ง การจัดเก็บองค์ความรู้การออกแบบลวดลายเครื่องประดับ เพื่อ
สร้าง พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการออกแบบลวดลายการสร้าง
ชิ้นงานศิลปกรรมหลวง งานช่างทองหลวง งานประณีตศิลป์ งานช่างสิบหมู่และงานศิลปกรรมไทยใน
รูปแบบการอนุรักษ์ การสร้างชิ้นงานอื่นๆ และสามารถนำขั้นตอนการออกแบบลวดลายดังกล่าวนำไป
ประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมเพื่อเป็นการอนุรักษ์ การซ่อม สร้างชิ้นงานศิลปกรรมที่สำคัญของชาติ
ให้คงอยู่สืบไป

นายพีระยศ แก้วปัญญา

ผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
หน้า.....	ก
รบัญ.....	๗
รบัญภาพ.....	๖
ตอนการจัดเก็บองค์ความรู้การออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อสร้าง พระพุทธรูป เครื่องใหญ่.....	1
คุณสมบัติผู้ออกแบบลวดลายและผู้ประเมินชิ้นงานเครื่องประดับเพื่อการสร้าง พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่.....	4
1.1 คุณสมบัติผู้ออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อสร้าง พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่.....	4
1.2 คุณสมบัติผู้ประเมินการออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อสร้าง พระพุทธรูปทรงเครื่อง ใหญ่.....	5
การศึกษาความคิดเห็นรูปแบบด้านศิลปกรรมพระพุทธรูปทรงเครื่อง.....	6
2.1 การสร้างพระพุทธรูปกับภูมิปัญญาไทย.....	6
2.2 คติการจัดสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่อง.....	8
2.3 รูปแบบพระพุทธรูปทรงเครื่องในยุคสมัยต่างๆ.....	9
กำหนดชิ้นงานเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่.....	37
3.1 ด้านพุทธลักษณะ.....	37
3.2 ด้านโครงสร้างองค์พระพุทธรูป.....	37
3.3 ด้านรูปแบบงานศิลปกรรมไทย.....	37
3.4 ด้านเทคนิคเชิงช่าง.....	37
3.5 ด้านรูปแบบชิ้นงานเครื่องประดับ.....	37
ออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูป.....	39
4.1 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับชิ้นงานพระมงกุฏ.....	39
4.2 การศึกษาชิ้นงานพระมงกุฏ.....	40
4.3 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับชิ้นงานพระมงกุฏ.....	43
4.4 การออกแบบลวดลายชิ้นงานกรรเจียกจร.....	47
การประเมินผลงานการออกแบบลวดลายเครื่องประดับโดยผู้เชี่ยวชาญ.....	51
5.1 การศึกษาข้อพิจารณาการประเมินผลงานการออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูป ทรงเครื่องใหญ่.....	51
5.2 แบบประเมินผลงานออกแบบลวดลายชิ้นงานเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่.....	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6. ผลงานการออกแบบลวดลายเครื่องประดับ.....	60
6.1 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงานครอบครัวเศียร.....	62
6.2 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน อุณาโลม.....	65
6.3 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน กรองศอ.....	68
6.4 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน ทับทรวง.....	71
6.5 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน ดาบหลัง.....	74
6.6 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน ดาบทิศ.....	77
6.7 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน สังฆาฏิ.....	80
6.8 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน เฟืองอุบะข้อพระกร.....	83
6.9 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ใหญ่ ชิงงาน เฟืองข้างพระองค์.....	86
6.10 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน กระหนกปักพระอังสา.....	89
6.11 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน พาดูรัศ.....	92
6.12 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน ทองพระกร.....	95
6.13 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน ทองพระบาท.....	98
6.14 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน สังวาล.....	101
6.15 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน ชำมรงค์.....	104
6.16 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน ลายพระหัตถ์.....	107
6.17 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน รัตประคด.....	110
6.18 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน ปั้นแห่ง.....	113
6.19 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน พระภูษา.....	116
6.20 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน ผ้าปิดพระภูษา.....	119
6.21 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน ขอบเส้นจีวร.....	122
6.22 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน ชายจีวร.....	125
6.23 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชิงงาน ผ้าจีบหน้านาง...	128

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6.24 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชันงาน สุวรรณกระดอบส่วนที่หนึ่ง.....	131
6.25 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชันงาน สุวรรณกระดอบส่วนที่สอง.....	132
6.26 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชันงาน สุวรรณกระดอบส่วนที่สาม.....	133
6.27 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชันงาน ชายไหวชายแครง.....	136
6.28 การออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชันงาน รองพระบาท.....	139
6.29 การออกแบบลวดลายฐานพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชันงาน ฐานพระส่วนที่หนึ่ง.....	142
6.30 การออกแบบลวดลายฐานพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชันงาน ฐานพระส่วนที่สอง.....	143
6.31 การออกแบบลวดลายฐานพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ชันงาน ฐานพระส่วนที่สาม.....	144
บรรณานุกรม.....	147